

Aktualizuota literatūra: matyti tekstą
kontekste

Alius Avčininkas

II užduotis

Senasis dvaras - tai rašytojos giminės lizdas, kurį išdraskė laiko viesulai. Anot Vinco Mykolaičio-Putino, „visa apysaka apie seną dvarą yra tarsi ne vien jos, bet ir visos mūsų mirštančios bajorijos gulbės giesmė“. Remdamiesi toliau pateikta medžiaga, parašykite samprotavimo rašinio ***Kuo ypatingas šeimos vaidmuo žmogaus gyvenime?*** dėstymo pastraipą. ***Pelikano alegoriją*** panaudokite kaip problemos kontekstą. Pasiremkite apysakos *Sename dvare* epizodu (rėmimasis kūriniumi) ir Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos broliui siųstu atvirlaiškiu kaip galimu kūrinio kontekstu (rėmimasis kontekstu). **25 taškai**

Alfred de Musset par Charles
Landelle
Pelikano alegorija

Rašytoja Vanda Juknaitė apie *Pelikano alegoriją* rašo taip: „baltasis pelikanas perplėšta krūtine, krauju maitinantis savo vaikus, nėra religinė metafora. Tai gyvenimo sąlyga. Tai dėsnis, toks pat natūralus ir neatšaukiamas kaip Žemės trauka“. Šiandien virš Šiluvos bažnyčios altoriaus ir Vilniuje, Bernardinų bažnyčios šiaurinės sienos freskoje, pavaizduotas pelikanas daugeliui – nesuprantamas simbolis. O baroko epochos žmogui buvo žinoma to meto mokslų knygose aiškinama „tiesa“, kad pelikanas yra ypatingas paukštis, nes atėjus badmečiui prasirėžia krūtinę ir pamaitina savo mažylis širdies krauju. Emblemikoje pelikanas ėmė reikšti Kristų, pasiaukojusį dėl žmonijos.

Piotr Stachiewicz
Vieversio lizdas

Marija Pečkauskaitė-Šatrijos Ragana 1909 m. gruodį laiške taip kreipiasi į brolių, kuris „<...> pirmą kartą turi sutikti Kalėdas Čekijoje be šeimos: „Bėdnas mano vaikelis, busi pirmą kartą savo amžiuje vienas per Kalėdas. Liudna Tau bus – bet ką-gi padarysi? Ant šio svieto vieni skausmai“. Raiškiai kalba atvirlaiškio vaizdas – P. Stachiewicziaus paveikslas „Vieversio lizdas“, kuriame angelas skraiste apgaubia paukščiukus. Toks pat lizdo įvaizdis pasirodo Šatrijos Raganos apysakos „Sename dvare“ pabaigoje <...>“.

.....

.....

.....

Dobilė. 1954 metų naktį

Motinai

Kaip įveikti praeities baimes ir tapti visaverčiu, savimi pasitikinčiu asmeniu? Sukaupiant valią, pakeliant širdis aukštyn. Taip rašytojo kūrinuose atsiranda vyraujanti veiksmo schema – pagrindinio veikėjo išbandymo situacija, gėrio ir blogio kova. Gėrio atstovai šiame pasaulyje atrodo silpni, tačiau jei žmogus geba sukaupti valią ir tikėjimą, nepasiduoti baimei, blogis netenka galios. Todėl esminė veiksmo schema ir yra veikėjo, paprastai jauno žmogaus, išbandymas, savotiška *iniciacija* (įšventinimas į suaugusiųjų luomą), vyriškumo egzaminas. Šis išbandymas dramatiškas tuo, kad jaunam žmogui suaugusiojo pareigos tenka pernelyg anksti.¹

Novelėje „Dobilė. 1954 metų naktį“ Martynas tampa šeimos galva: jis rūpinasi sergančia motina, nugali audros baimę ir iš laukų parveda šeimos maitintoją – karvę Dobilę. Labai svarbu išsiugdyti gebėjimą orientuotis dažnai negailestingame pasaulyje, neprarasti savasties, nepamiršti namų ir šeimos. Grįžimas į vaikystę – pagrindinė J. Apučio kūrinių veiksmo ir išgyvenimų trajektorija.

„Pirmas paveikslas. Labai šaltas, labai tolimas – trisdešimt penkerių metų tolumo – vasaris. <...> Tėvas sunkiai, nepagydomai serga. Mudu su mama to nežinome, bet nujaučiame. Juodas skausmas nudiegia krūtinę, kai atsisveikindamas žvilgtelį į langą prie jo lovos – jis užleistas stora, iš šiaudų pinta užuolaida – kad naktį ne taip prasiveržtų vėjas ir šaltis. Lauke skaudžiai bado akis balta žiemos šviesa, spigina saulė. Tėvas valandėlę pastovi prie pagaliais suramstyto virtuvės lango. Tėvas eina penkiasdešimt antruosius metus. Matau, kaip tirta jo marškinių rankovės. Kai atsigręžiu antrąkart, tėvo jau nėra – jis nuėjo į lovą po tuo ledais apiblerbėjusiu, šiaudine užuolaida uždengtu langu. Dabar prie virtuvės lango pamatau motiną ir kokios nesuvokiamos jėgos varomas skubu atgal, motina išeina į priemenę, ir aš sakau, kad jeigu kas, tegu paprašo brigadininką, tegu paskambina į MTS (mašinų-traktorių stotis...), tenai dirbantis vienas žmogus gyvena pas tą patį šeimnininką, kur ir aš. Gerai, sako, motina, gerai, gal nieko tokio neatsitiks. <...>

Skaitysime jo „Dobilę. 1954 metų naktį“ <...> ir turėsime progos įsitikinti, koks svarbus rašytojui nuo vaikystės ir paauglystės kauptas autobiografinės patirties ir atminties kraitis. Nepagydomai sergantis tėvas, greitai po jo į Anapilį iškeliavusi motina, globėjiškas vyresnysis brolis – kas po mirties, kas ir šiandien kasdieniais rūpesčiais gyvenantis – susilauks ne tik jiems dedikuotų novelių, bet ir atskirais savo bruožais ištirps daugelyje rašytojo sukurtų personažų ir situacijų.“²

Jonas Biliūnas, *Joniukas*

Šeštų metų Joniukas jau piemu. Gano jis žąsis. Teisybė, tos žąsys svetimos. <...>

*****

Joniukas vyniojas ir raitos, kaip deginamas, bet negali išsprukti iš jos stiprių rankų. Nuo išgąščio ir ašarų jam kvapą užgniaužia. O ji numeta jį ant žemės, primyga koja ir duoda, duoda. Kai pati priilsus paleidžia Joniuką, jis negali nuo žemės atsikelti - taip jam visus sąnarius sopa, ir tik kniukčiodamas verkia. Tik tik užsiriti ant lovos ir ilgai nemiega. Pirmą kartą jo mažoj galvelėj pradeda gimti graudžios mintys. O, jo niekados taip skaudžiai niekas nebaudė: nei motutė, juo labiau tėvelis. Ir jam taip sunku randas, kad jis ne namie, ne su tėveliu kartu. Bet miegas visa nuramina, ir Joniukas užminga... <...>

*****

Pirmą kartą gyvenimas parodė jam savo nagus, pirmą kartą jo maža širdelė atjautė žmonių neteisybę ir sunkią nelaimę...³

Jurgis Savickis, *Kova*

Bet tėvas girtuoklis! Ne! Ne girtuoklis, bet paprastas girtuoklėlis. Smuklių palašautojas. Dėl to, kad durnas. Bobosapsėstas, nemoka atsikratyti. Jam duotų valią, jis mokėtų suvaldyti!

Vaikas jautė, kad tėvo geros širdies esama, bet silpnabūdžio. Kažkas stipresnis negu jo pairusieji nervai jį valdė. Išmauros, būdavo, neišsipagiriojęs iš pašiūrės ir ims pusgirtis krėsti visokias nesąmones ir priekabių ieškoti! <...>

*****

Kad ir mamanka! Geriausia pasaulyje močiutė, bet kai pamato kokį kavalierių, ima ir išlėpsta. Dėl to, kad durna! Tai tokios jo buvo ateities perspektyvos.

Vaikas sunkiai pravėrė eglinius vartus ir įėjo į lietuvišką traktierių, „Laisve“ vadinamą, papuoštą lietuviškais vėliavėlėmis ir vytimi, ir atsigulė ant savo vežimo kieme. Jis jautė, kad karčemoje lėbauja jo motina, o tėvas nugirdytas kur nors guli postalėje.

Išalkę ir susipainioję arkliai, pažinę savo šeimnininką, tyliai sužvengė. <...>

*****

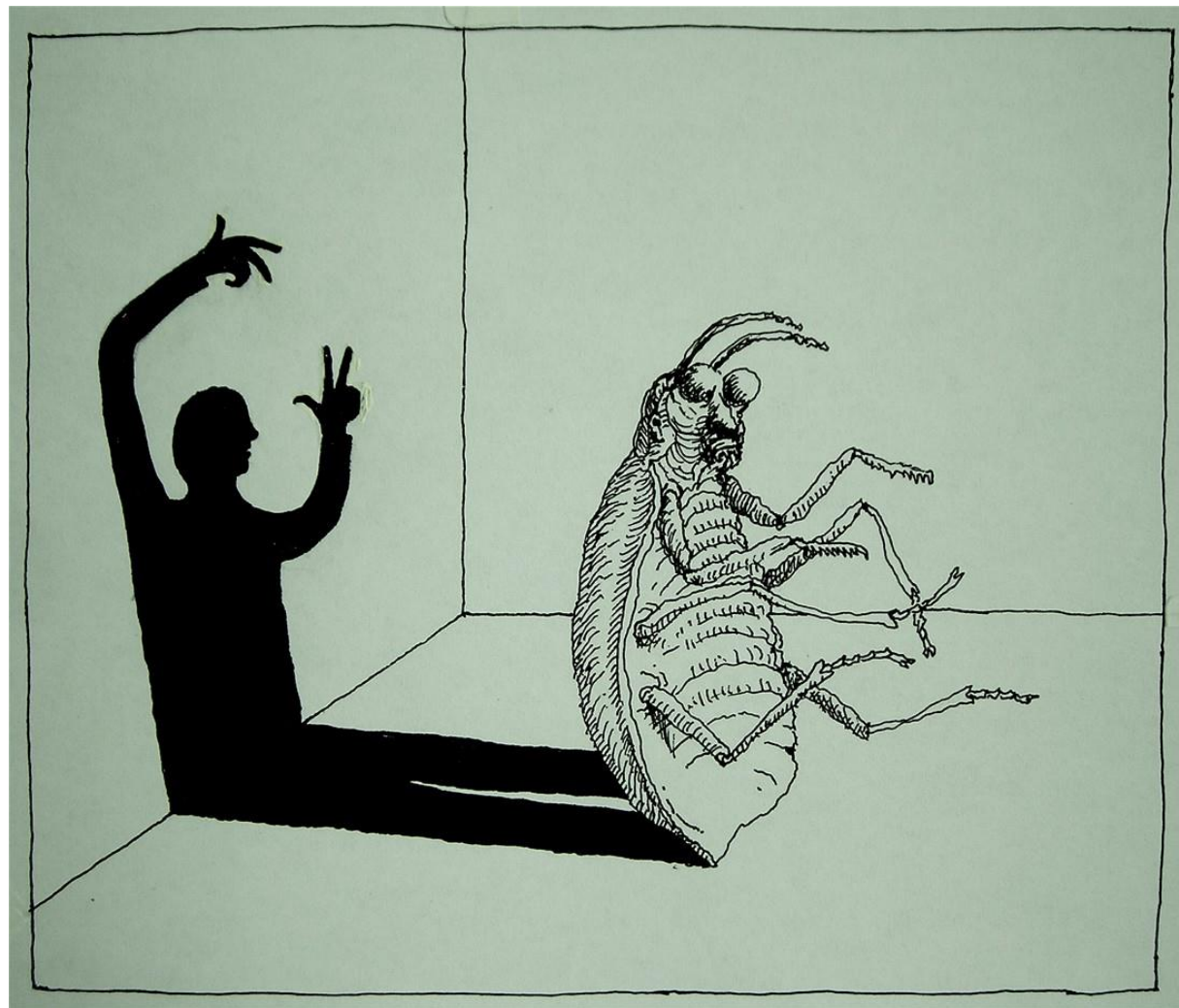
Į trobą įėjo vaikas.

Rankoje laikė vaikas botagą. Pats stovėjo nesijudindamas iš vietos.

---

³ <http://antologija.lt/text/jonas-biliunas-liudna-pasaka/15>

*Metamorfo
zè*

Kas yra metamorfozė?

Apibrėžtesnis metamorfozės terminas zoologijoje. Juo nusakomas gyvūno ar jo organo funkcijos ir formos pasikeitimas tam gyvūnui vystantis, kai iki tapdamas suaugėliu jis pereina vieną ar kelias lervos (nimfos) stadijas. Pvz., metamorfoze vadinami pokyčiai, kai iš buožgalvio išsivysto varlė, iš lėliukės – drugys ar vabalas. Metamorfozė susijusi su organizmo gyvenimo būdo ar aplinkos sąlygų pasikeitimu, pvz., perėjimu nuo plaukiojimo vandenyje į gyvenimą prisitvirtinus prie substrato, nuo gyvenimo vandenyje į gyvenimą sausumoje, nuo šliaužiojimo dirvoje arba ant augalų į skrajojimą ore.¹

.....

.....

.....

Dėl ko įvyksta metamorfozė?

Metamorfozė – tai virsmas, amžina kaita, pavidalo keitimas: dažniausiai keičiasi žmogus, virsta gyvūnu ir augalu, kartais mineralu, žvaigždynais, gamtos reiškiniu ar net dievu, kartais į žmogų virsta ir gamtos reiškiniai. Metamorfozę gali sukelti ir dievų pyktis, pavydas, kartais ji tampa bausme, kartais priešingai – išsigelbėjimu iš beviltiškos padėties ar pragaištingos meilės.²

.....

Kuriai metamorfozės interpretacijai pritariate?

Metamorfozė žymi nuolat atgimstantį ir prisikeliantį gyvenimą, skaisčią gamtos amžinybę, begalinę deindividualizuotą regeneraciją. Kitu atveju toks virsmas gali būti siejamas su asmeninių, organinių savybių praradimu ir susiliejimu su mašinine industrija, kada kalbama apie augančios eksploatacijos ir kūrybinių galių išlaisvinimo sąlygas.

.....
.....
.....

Kokios gali būti metamorfozės rūšys?

Nuostabiausius virsmus aprašo Ovidijus amžius pralenkusioje poemoje „Metamorfozės“. Vieni baigiasi pasaulio santykius esmiškai keičiančio kiauto pokyčiais, tragedija ar komedija, o kitų pabaiga atveria mums nežinomą kitą būtį, nebylią, tik iš tolo, simptomiškai simbolizuojančią garsiąją kilmę. Kitos būties atveju dažniausiai atsiskleidžia, kaip dievai ar ekstazės pagauti misterijų dalyviai virsta nuostabiomis gėlėmis, medžiais. Priešingai, modernusis socialinis ir kultūrinis pasaulis pabrėžia sielos, sąmoningumo transformacijas, išsaugant bent iš dalies panašų kūną. Tai daroma, pavyzdžiui, aptariant įvairias nelaimes, tragedijas, susijusias su ūmiais smegenų pažeidimais, esminiais psichiniais pokyčiais, arba kalbant apie komercinį, sąmoningą kitokios, pavyzdžiui, androgeninės ar transgenderinės, tapatybės pasirinkimą ir vystymąsi, reikšmingą kūno mados industrijai.³

.....
.....

Medūza: metamorfozės priežastys?

Argumentai

Dauguma rašytojų pripažįsta, kad Atėnė prakeikė Medūzą. Tačiau gali būti ir taip, kad Atėnė vis dėlto bandė jai padėti. Atėnė yra deivė, kuri buvo Medūzos globėja. Kai Poseidonas išprievartavo Medūzą, ji šaukėsi Atėnės atleidimo ir patarimo. Čia interpretacijos skiriasi. Atėnės sprendimas prakeikti Medūzą buvo ne pykčio, o apsaugos veiksmas. Atėnė negalėjo nubausti Poseidono už tai, ką jis padarė Medūzai. Dėl to deivė padarė vienintelį dalyką, ką galėjo padaryti: apsaugoti savo buvusią patikėtinę. Medūzai suteiktas gebėjimas paversti žmones akmenimis tampa savigynos mechanizmu. Tai suteikia Medūzai galią daugiau niekada nesijausti bejėgei susidūrus su panašiomis situacijomis.

Kontrargumentai

Nors atrodytų daug racionaliau, kad Atėnė laimino, o ne keikė Medūzą, taip pat gali būti, kad Atėnė prakeikė Medūzą iš pavydo. Nors Medūza paprašė Atėnės patarimo, Atėnė vis dar pyko ant Medūzos. Medūza iš pradžių pažadėjo save Atėnei, bet jos pažadas Atėnei buvo ištesėtas, kai Poseidonas ją išprievartavo. Vienas iš pagrindinių šių dviejų Olimpo dievų principų buvo tas, kad kažkada buvo teigiama, jog jie turi būti draugai amžinai. Atėnė galėjo jaustis Medūzos išduota, nes Poseidonas jos pareikalavo, nors Medūza pažadėjo save Atėnei.⁴

Lietuvių literatūros pavyzdžiai

Žemaitė, „Marti“

Motinėle mano mylimoji, įkalbinėjai man nuo širdies: tėvus lenkti, klausyti, rūščiu žodeliu neužgauti, vyrą mylėti! Prižadėjau, o kaip pildau? Dievulaičiau, kad negaliu, niekaip negaliu, nebeužtenka kantrybės! Kuo aš pavirtau?! Pasibaisėtų manim ir užkulniškiai. Ne mano kaltė, ne mano, jie patys prisuokė mane prie to... Ką čia reiks veikti, kaip čia reiks tvirti! Pusė metelių dar teišėjo, o, rodos, jau amžiai!..

Apie kokią metamorfozę kalbama? Pabraukite tą teksto vietą, kurioje apie tai kalbama. Nurodykite metamorfozės rūšį.

.....

.....

..

.....

.....

..

.....

.....

..

Šatrijos Ragana, „Sename dvare“

– Ar atmenat, vaikai, kaip vasarą auginate kirvarpas? – tarė mamatė, patylėjus valandėlę. – Kaip iš lėlučių ritos drugiai? Lėlutės likos tuščios, nebegyvos, ir metėt jas laukan, o gražūs drugiai lėkė kažkur tolybėn. Lėlutė – tai žmogaus kūnas, o drugys – siela. Išsiritus iš savo lėlutės, lekia sau pas „Dijvulį“. Žinot, kokie nevienodi yra drugiai. Taip pat ir žmonių sielos. Vienos gražios, spindžios, kitos pilkos, šlykščios.

Lietuvių pasaka „Eglė žalčių karalienė“

*Stokit, sūneliai, stipriais medeliais,
Aš, jūs mamelė, liksiuos eglelė...*

Kaip ji ištarė, taip ir įvyko. Ir dabar dar drūčiausi pagirtini medžiai pas mus – aržuolas, vuosis ir beržas, o drebulė ir šiandien nuo mažiausio vėjelio, vos šiurenančio, dreba už tai, kad ji drebėjo prieš savo dėdžius ir išdavė savo tikrą tėvą ir motiną.

Apie kokią metamorfozę kalbama? Pabraukite tą teksto vietą, kurioje apie tai kalbama. Nurodykite metamorfozės rūšį.

.....

.....

..

.....

.....

..

.....

.....

..

Kazys Saja, „Po to, kai jie pavirto medžiais“

***

Ilgiausiai savo mielojo Žilvino gedėjo Eglė, kuri todėl ir pavirto eglele, kad niekada nesipuoštų ryškiaspalviais žiedais, kad aštrios skujos ir kankorėžių žvynai primintų jai Žilviną, žalčių karaliūną.

***

Vyriausias sūnus Ažuolas nėmaž nesididžiavo tuo, kad jiedu su Uosiu, net skaudžiai dėdžių plakami rykštėmis, neišdavė tėvo – nepasakė jo vardo. Nesmerkė ir vargšės Drebulėlės, tik labai krimtosi dėl to, kad motina Eglė save ir juos visus pavertė medžiais, atimdama galią sūnums atkeršyti už tėvą.

Kokią tradicinės pasakos interpretaciją siūlo K. Saja? Kokios metamorfozės priežastys išryškėja?

.....

.....

..

.....

.....

..

.....

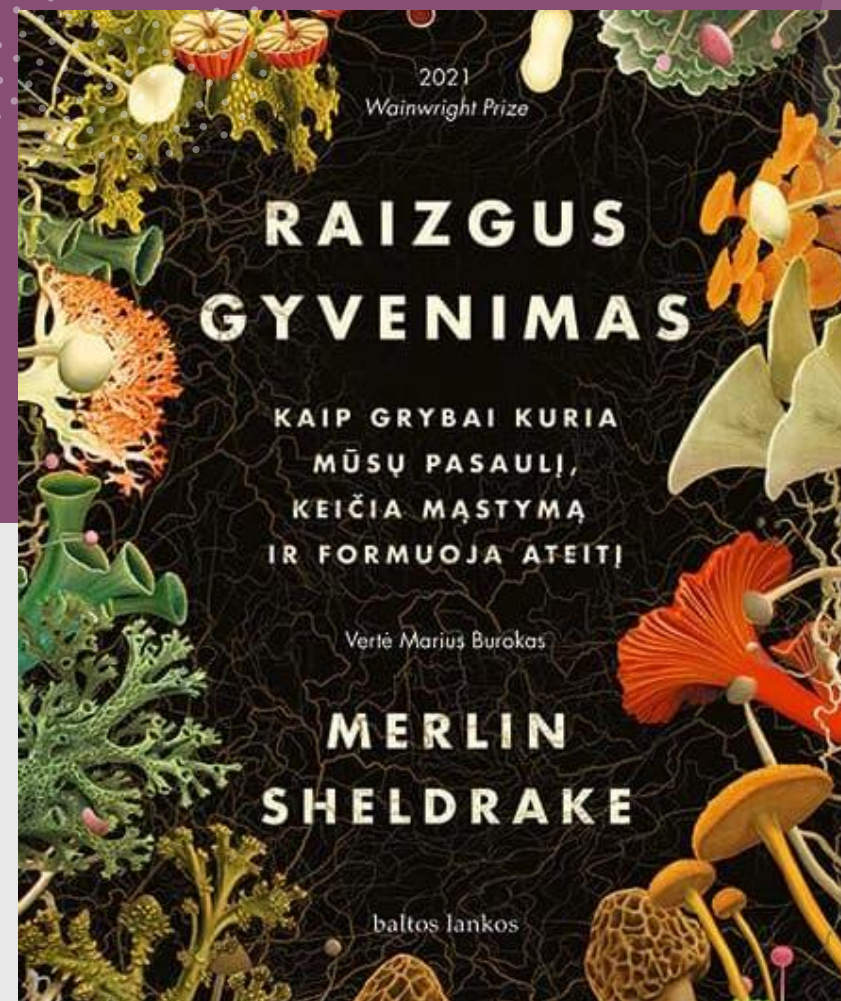

Merlin Sheldrake

Raizgus gyvenimas: kaip grybai kuria mūsų pasaulį, keičia mąstymą ir formuoja ateitį

Molekuliniu lygmeniu grybai ir žmonės yra ganėtinai panašūs, kad galėtų gauti naudos iš daugelio tų pačių biocheminių inovacijų. Kai vartojame grybų sukurtus vaistus, dažnai skolinamės ir grybų atrastus sprendimus, perkeldami juos į žmogaus kūną. Grybai yra produktyvūs vaistų gamintojai ir šiuo metu nuo jų priklauso daugelis mūsų vartojamų medžiagų, ne tik penicilinas: ciklosporinas (imuninę sistemą slopinantis vaistas, be kurio nebūtų įmanoma persodinti organų), cholesterolio kiekį mažinantys statinai, daugelis galingų antivirusinių ir priešvėžinių junginių (įskaitant ir daugiamilijardinę rinką susiradusį vaistą taksolį, kuris iš pradžių buvo išskirtas iš kukmedyje gyvenančio grybelio), ką jau kalbėti apie alkoholį (kurį fermentuoja mielės) ir psilocibiną (aktyviają psichodelinių grybų medžiagą, kuri, pasak naujausių klinikinių tyrimų, gali

Lietuvis, ko verkia, nežino. Gvildžio inercija

Mūsų pojūčiai daugiausia pagrįsti lūkesčiais. Jei naudojiesi išankstiniais vaizdais, atnaujintais tik nedideliu kiekiu naujos jutiminės informacijos, prireikia mažiau pažinimo pastangų, nei kaskart nuo nulio susikurti naujus vaizdus. Būtent mūsų išankstinės nuostatos ir sukuria tas aklašias dėmes, kuriomis naudojasi iliuzionistai. <...>

Išvilioti iš savo lūkesčių užuovėjos, mes grįžtame prie savo pojūčių. Stulbina tik praraja tarp to, ką tikimės pamatyti, ir ką pamatome, kai iš tiesų žiūrime.

III. Perskaitykite Platono *Olos alegoriją* ir įsižiūrėkite į pateiktą paveikslą. Raskite bent 2-3 sąsajas tarp šio ir anksčiau skaitytų tekstų. Užrašykite jas rišliais sakiniais.

SOKRATAS: Įsivaizduok žmones olą primenančiame būste. Per visą jį driekiasi platus šviesos ruožas. Tų žmonių kojos ir kaklas iš pat mažens surakinti grandinėmis, todėl jie negali pasijudinti iš vietos ar pasukti galvos į šalį ir visą laiką mato tik tai, kas yra prieš juos. Jie yra nugara į šviesą, kuri sklinda nuo toli aukštumoje degančios liepsnos. Tarp liepsnos ir kalinių aukštai eina kelias, atskirtas nedidele pertvara, primenančia uždangą, virš kurios fokusininkai rodo savo stebuklus. Įsivaizduok, kad už šios pertvaros žmonės neša visokius daiktus, laikydami juos taip, kad jie išsikiša virš pertvaros; neša jie ir statulas, ir visokiausius gyvų būtybių atvaizdus, padarytus iš akmens ir medžio.

GLAUKONAS: Keistas vaizdas ir keisti kaliniai!

SOKRATAS: Jie panašūs į mus. Visų pirma, ar tu manai, kad jie yra matę ką nors kita, sava ar svetimą, išskyrus šešėlius, kuriuos ugnis meta ant prieš juos esančios uolos sienos?

GLAUKONAS: Kaipgi matys, jei visą gyvenimą negali pajudinti galvos?

SOKRATAS: Tie kaliniai tikrove laikytų ne ką kitą, o pro šalį nešamų daiktų šešėlius. <...>

SOKRATAS: Jei kuriam nors iš jų nuimtų grandines ir priverstų jį atsistoti, pasukti galvą, vaikščioti, pažvelgti aukštyn - į šviesą, visa tai jam sukeltų skausmą, ir, šviesos apakintas, jis negalėtų žiūrėti į daiktus, kurių šešėlius matė iki šiol. Kaip tu manai, ką jis pasakytų, jei kas imtų jam tvirtinti, kad iki šiol jis matydavo tik niekus, o dabar yra kur kas arčiau būties ir regi daug tikresnius dalykus, ir, rodydamas vieną ar kitą pranešamą daiktą, priverstų jį atsakyti, kas tai? Ar tau neatrodo, kad jis labai sutriktų ir tai, ką matė anksčiau, laikytų žymiai tikresniu dalyku negu tai, kas jam rodoma dabar?

GLAUKONAS: Žinoma, laikytų.

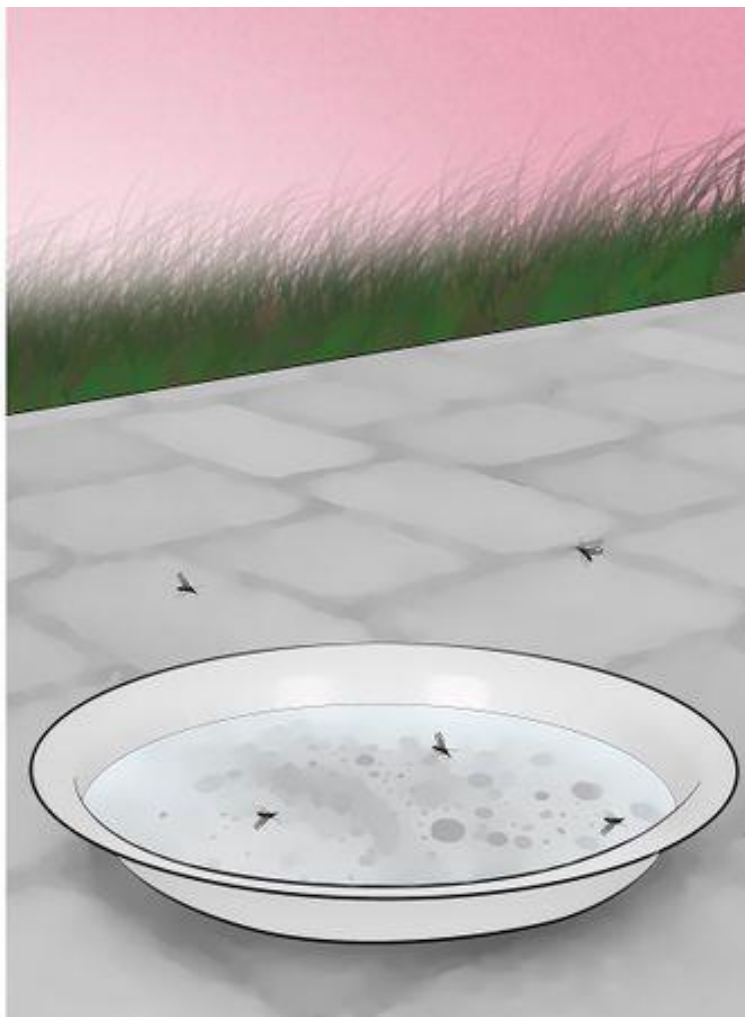
SOKRATAS: O jeigu kas nors jėga temptų jį šlaitu aukštyn ir nepaleistų tol, kol neišvilks į šviesą, argi jis nekentėtų ir nesipiktintų šitokia prievarta? O iškopęs į viršų, jis būtų apakintas stiprios šviesos ir negalėtų įžiūrėti nė vieno iš tų tikrų daiktų, apie kuriuos jam kalbama.

GLAUKONAS: Taip, iš karto tikrai negalėtų įžiūrėti.

SOKRATAS: Kad galėtų pamatyti visa, kas yra ten, viršuje, jis pirmiau turėtų priprasti. Pradėti reikia nuo to, kas lengviausia: iš pradžių žiūrėti į šešėlius, o jau po to - į pačius daiktus; be to, tai, kas yra danguje, ir patį dangų jam būtų lengviau matyti ne dieną, bet naktį, tai yra būtų lengviau žiūrėti į žvaigždžių šviesą ir Mėnulį, o ne į Saulę ir jos šviesą. Galų gale, manau, jis jau galėtų žiūrėti ir į pačią saulę, esančią įprastinėje savo vietoje, ir įžvelgti jos savybes. ⁶

XI. Prisiminkite A. Maslow sudarytą asmens poreikių piramidę ir remdamiesi Juozo Apučio novelės *Horizonte bėga šernai* siužetu argumentuotai pakomentuokite, kurie Gvildžio poreikiai buvo patenkinti, o kurie – ne.

<p>SAVIREALIZACIJOS POREIKIS (tenkinamas tobulėjant, ieškant gyvenimo prasmės, atskleidžiant visus savo gabumus ir gebėjimus)</p> <p>SAVIGARBOS IR PAGARBOS POREIKIAI (reiškiasi pastangomis įgyti gerą vardą, būti kitų žmonių vertinamam, gerbiamam, pripažįstamam)</p> <p>MEILĖS IR EMOCINIŲ RYŠIŲ POREIKIAI (SOCIALINIAI) (tenkinami bendraujant su kitais žmonėmis, prisirišant prie jų, mylint, priklausant įvairioms grupėms ir kolektyvams)</p> <p>SAUGUMO POREIKIAI (aiškumas, tvarka, emocinės, fizinės ir psichinės grėsmės, baimės, skurdo nebuvimas)</p> <p>FIZIOLOGINIAI POREIKIAI (pagrindiniai išlikimo poreikiai, tokie kaip oras, vanduo, maistas, miegas, šaltis, šiluma)</p>	<p>Savirealizacijos poreikis</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Savigarbos ir pagarbos poreikiai</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Meilės ir emocinių ryšių poreikiai (socialiniai)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Saugumo poreikiai</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Fiziologiniai poreikiai</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	---

Henriko
Radausko
Vienaragis

VIENARAGIS

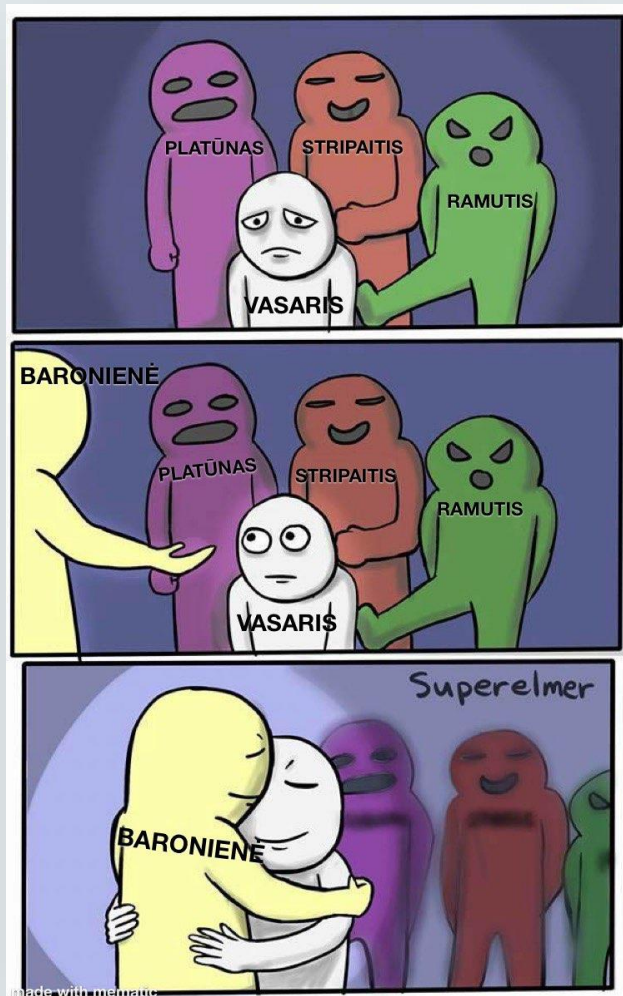
Iš flamandiško kilimo, blunkančio
oro šilkinio,
Ar iš pasakos, kur sakalai ir
alchemikai miega,
Jis iš šoka, akim kaip žibuoklėm
nušviesdamas pievą,
Ir nubėga per skambanti mišką –
gražus viendaragis.

Sakalai, nusigandę, pro virpanti
medį pakyla,
Ir alchemikai braižo ant stiklo
ugningą figurą,
O heraldiški liūtai nuo skydo
nušoka į žemę,
Ir juokaus karūnos po pasakos orą
pabyra.

Vienaragis į eina į juodą,
už nuodytą upę,
Ir vanduo, tartum stiklas, giedrėja
ir plaukdamas gieda,
O iš troškų žirgai ir
lakštingalos vandeni geria,
Ir su naščiais nuo kalno atbėga
prie upės merginos.

Vienaragis, sužvengęs, nuo kailio
vaivorykštelio krato,
Ir merginos rieškučiu
žaidžiančius deimantus beria,
O jis grįžta per mišką, niekad
nebuvojęs laika,
Kur kiti viendaragiai po liūdinių
aužuolu ganosi.

Vincas Mykolaitis-Putinas

Liudas Vasaris
pirmoje dalyje

Liudas Vasaris
antroje dalyje

Liudas Vasaris
trečioje dalyje

PLAYLIST Atėnė

POV: Esi Liudas Vasaris ir mokaisi kunigų seminarijoje

Atėnė • 8 songs, 35 min 8 sec

▶ ⌵ ⋮ 🔍 Custom order ▾

#	TITLE	ALBUM	DATE ADDED	🕒
1	 Jėzus Marija Nepriklausomas Koncertas	Pievų Pieva	1 day ago	3:43
2	 Kur Mano Baznycia Vilniaus Energija	Welcome to Lithuania	2 days ago	3:44
3	 Noriu Tikėt Džordana Butkutė	Geriausios Dainos 2	2 days ago	4:17
4	 Pavargau Abudu	Akys Žvyro Pilnos	2 days ago	8:37
5	 Tipo Arklis Galia	Arklis Galia	1 day ago	3:26
6	 Kartais Victoria	Kartais	2 days ago	4:01
7	 Noriu Pasimylėt Saulius Prūsaitis	39	2 days ago	4:06
8	 Daug ir greitai Antikvariniai Kašpirovskio dantys	Nieko nereikia daryt	1 day ago	3:14

Brazgys

Vytukas

Liucė

**Vasario
kunigavimo
metai**

Gyvenimas

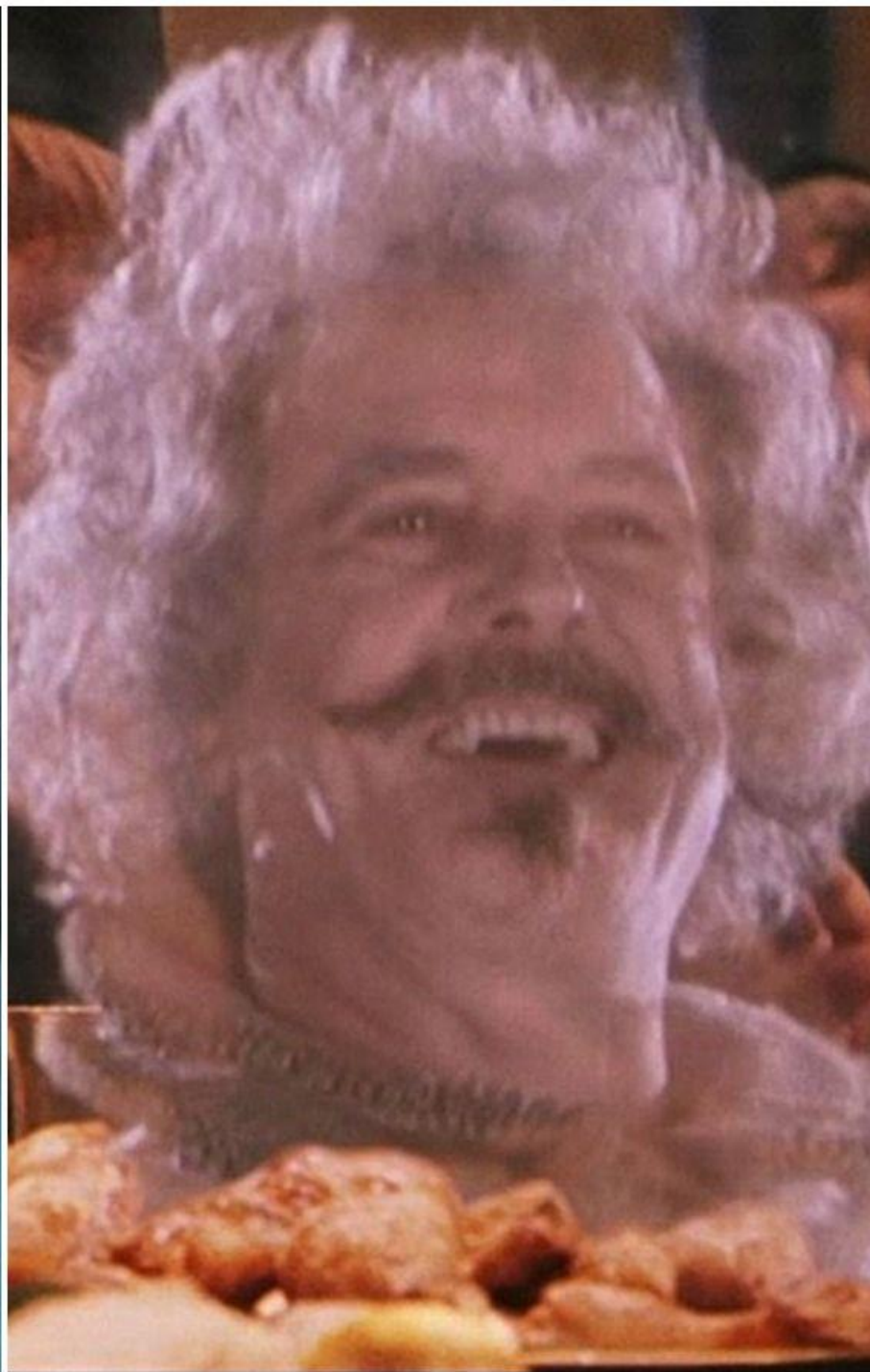
A ghost, represented by a white sheet with two black eye holes, stands in the center of a dark, desolate, and rocky landscape. The background is a dark, textured wall or cliff face. The ground is covered in dark, jagged rocks and debris. The overall atmosphere is eerie and mysterious.

Vēlēs ir kitos pamēklēs
literatūroje

Vėlės

Mitologijoje – mirusiojo siela, pomirtinė žmogaus būtis; senovės baltų mitologijoje – mirusiojo dvasia. Seniausi vėlės vaizdiniai yra zoomorfiniai (vėlė įsivaizduojama kaip pelė, bitė, paukštis ar kitas gyvūnas), vėlesni – antropomorfiniai (nematoma ar permatoma žmogaus pavidalo būtybė). 2 tūkstantmečio prieš Kristų pabaigoje pradėjus mirusiuosius deginti vėlės vaizdinys suabstraktėjo – įsivaizduota be materialaus pavidalo. Tikėta, kad žmogui mirštant vėlė atsiskiria nuo kūno, kurį laiką būna tarp gyvųjų, vėliau iškeliauja į mirusiųjų pasaulį (vėlių kalpelė, daugelis pažemi), arba

Iš tiesų lapkričio 1 d. yra
Visų Šventųjų diena.
Vėlinės yra lapkričio 2 d.
Kaip susiklostė tokia
situacija, kad vieną šalia
kitos turime dvi skirtingas
šventes? Iš kur atsirado
Vėlinės, iš kur atsirado
Visi Šventieji ir kodėl
laisvadienis yra būtent
Visų Šventųjų diena?
Pasirodo, kad to šaknys
slypi labai senuose
laikuose. Kaip atsirado
Visų Šventųjų diena?
Vėlinės ir Visų Šventųjų
dieną dabar daugelis
sulieja į vieną, tačiau jų
kilmė yra skirtinga.
Lapkričio 1 d. minima Visų
Šventųjų diena yra
bažnytinė šventė,
priklausanti krikščioniškai
liturgijai. Ši šventė

O kada atsirado Vėlinės? Vėlinės, kaip krikščioniška šventė, skirta paminėti visų mirusiųjų atminimą, atsirado XI amžiuje Kliuni vienuolyne Prancūzijoje. Šio benediktinų ordino vienuolyno ir jam pavaldžių vienuolynų vienuoliai pradėjo kasmet dieną po Visų Šventųjų dienos minėti ir visų mirusių krikščionių – ne tik šventųjų – atminimą. Už juos buvo meldžiamasi, aukojamos mišios, tikint, kad tai palengvins mirusiųjų kančias skaistyklėje, vargšams dalijama išmalda.

J. Dlugošas rašė, kad šventose alkose, kur kiekviena šeima turėjo savo ugniavietę, vėlų rudenį, kai jau būdavo surinktas derlius, būdavo pagerbiami mirusieji. Žmonės mirusiesiems aukodavo maisto, tikėdami, kad taip užsitikrina dievų malonę. Ši šventė dar nebuvo skirta vien tik mirusiųjų pagerbimui. Tai buvo lauko darbų sezono pabaigos šventė. Iš laukų suvežamas derlius būdavo apdorojamas ir tada keliamo didžiulė bendruomenės šventė. Tą šventę mini ir kiti XVI a. lietuvių papročius aprašę autoriai.

Bet mirusiųjų kvietimas buvo vienas iš centrinių šventės momentų. Apskritai šventė turėjo daug bendrų elementų su lietuviškomis Kūčiomis. Šiaudų dengimas ant stalo mirusiųjų kvietimas ir vaišės

D. Kuolys kviečia visus tarsi pro rakto skylutę pažvelgti ir išsiaiškinti, kokia yra lietuviškoji vėliavos reikšmė: „Algirdas Julius Greimas yra atkreipęs dėmesį į tai, ką lietuviškai reiškia vėliava. Vėliava – tai vėlių visuma, vėliuva. Senovės lietuviai ėjo į mūšį tikėdami, kad jie už savo nugarų vedasi protėvių vėles, eina kovoti su priešais stiprinami protėvių

4. Numirus, uždegta grabnyčių žvakę žibin' ir žibin' kol tik nabašninkas tuose namuose gul' ant lentų ir, kad jį ir į grabą paguldo, kol tik iš namų išveža. — Viena motina savo mažam vaikui budėdama pasigailėjus žvakės, tas ir pasirodęs per sapną motinai savo ir pasakęs: „Kod' tu man lazdos pavydėjei į dangų einant.“? (*Sakė Liudovika Urmonienė, užrašė M. Slančius iš Trumpaičių, Šaul. pav.*)

Myrį žmogaus apreikšt' naminiams gyvuliams esanti neatleistina pareiga. Kaip tik numiršta ukininkas arba jo pati, tur kas nors apie tai karvėms ir kitiems gyvuliams pasakyti: „karvaite, tavo gaspadorus (arba gaspadi-nė) numirė“, nes kitaip visa manta numirusį paskui sektu. Net dvaruose, dvarponui arba župonei numirus, jei šitoks apsakymas neišpildytas liktu, nugaištąs gyvulis viens po kitam ir ponus sekąs.

---

*Žinai, kokia man sunkiausia
Shakespear'o mįslė? Tėvas
savo vaiką, našlaitį, padaro
ligoniu. Traumuoja. Siunčia
vaiką į mirtį. Koks tėvas
gali to norėti? Tėvas stumia
sūnų į nusikaltimą. Man tai
sunkiausias klausimas pjesėje.
Ir dar. Kaip gali ateiti miręs
žmogus? Hamletas turi būti
ypatingos psichinės būsenos,
kad Šmėkla pasirodytų.*

Eimuntas Nekrošius

**Kokias problemas kelia
Šekspyras?**

Sirenos

Sirènos, seirènès (Seirēnes), graikų mitologinės būtybės – pusiau paukštės, pusiau moterys. Pasak vienos iš versijų, buvo upių dievo Achelojo ir vienos iš mūzų (Melpomenės, Tersichorės arba Kaliopės) dukterys. Iš tėvo paveldėjo laukinę prigimtį, iš motinos – gebėjimą gražiai dainuoti. Homero *Odisėjoje* minimos dvi sirenos, kitur teigiama, kad jų buvusios trys arba daugybė. Sirenos gyveno saloje, kurios uolėta pakrantė buvo nusėta aukų kaulais – jos dainomis prisiviliodavo jūreivius ir jų laivai suduždavo į uolas. Odisėjas, jo laivui plaukiant pro sirenų salą, vašku užlipdė bendražygiams ausis, save liepė pririšti prie laivo stiebo – norėjo išgirsti sirenų dainavimą ir likti gyvas. Pro sirenų salą plaukiant argonautų laivui sirenų balsus savo dainavimu ir lyros garsais nustelbęs Orfėjas, bet vienas argonautų, suviliotas sirenų dainavimo, šoko į jūrą; jį išgelbėjo Afroditė. Sirenos buvo gretinamos su harpijomis ir kerėmis, manyta, kad jos – pomirtinio pasaulio mūzos. Dažnai vaizduotos ant antkapinių paminklų, vazų. Iš mitų apie sirenas kilo bendrinė sąvoka, reiškianti gražų balsą turinčią gražuolę.

Pablo Picasso,
Guernica
(1937)

Gernika – tai miesto Šiaurės Ispanijoje, kurį 1937 metais subombardavo ir iki pamatų sugriovė nacių kariniai lėktuvai, pavadinimas. Žymusis freskos dydžio paveikslas buvo Pikaso atsakas į negailestingą aktą, protestas prieš karo žiaurumus. Darbas tuoju patraukė viso pasaulio dėmesį į Ispanijoje vykstantį pilietinį karą. „Gernikoje“ matome bombardavimo siaubą, niekuo dėtus kenčiančius civilius, tarp jų – ir motiną su nužudytu vaiku. Į akis taip pat krinta jautis ir arklys – du ispanų kultūros simboliai.

Pablo Picasso,
Guernica
(1937)

Pablas Pikasas, sužinojęs apie Gernikos tragediją, per mėnesį nutapė paveikslą ir jį pavadino „Gernika“. Kubistinis juodos ir baltos gamos paveikslas pirmą kartą parodytas Pasaulinėje parodoje Paryžiuje. Iš pradžių jis nesulaukė pripažinimo – vieni nebuvo pasirengę suvokti karo baisumų tokiu stiliumi, kokį siūlė Pikasas, kiti apskritai dailininką apšaukė propagandistu. Tačiau ilgainiui šis Pikaso paveikslas buvo pripažintas vienu geriausių jo kūrinių. „Gernika“ buvo įspėjimas, kurio daugelis, deja, nepanoro suprasti. Po kelerių metų vokiečių aviacija ims šluoti nuo žemės paviršiaus kitus Europos miestus ir jų fone Gernikos tragedija pradės atrodyti ne tokia jau reikšminga. Tačiau Europos košmaras prasidėjo nuo mažos Gernikos didžiulės nelaimės.

Stilius?

Mona Liza

